

TRETTONDE SÖNDAGEN EFTER TRINITATIS

DOMINICA TRESDECIMA

Tekst Matt 5: 43-6:4, Predikan av Asbjørn Hjorthaug, Den Lutherske Menighet, Knapstad

"Hvem er så min neste?" Hva svarer du på et slikt spørsmål? Hvem er din neste?

Hvem er det du skylder å hjelpe, snakke med, vise omsorg?

Den lovkyndige avslører seg. Han forstår ikke det dobbelte kjærlighetsbudet: "Du skal elske Herren din Gud av hele ditt hjerte og av hele din sjel og av all din kraft og av all din forstand, og din neste som deg selv." Han kunne budet utenat, men det er ikke nok. Jesus oppfordrer han å leve etter det.

I lignelsen er det «Den barmhjertige samaritan» som viser oss hvem som er vår neste. Den viser oss Jesus som går foran med et godt eksempel. Han er den som tar seg av de utstøtte. Han er den barmhjertige «samaritan» som har vist oss så stor kjærlighet at han har ofret alt for oss. Han tar oss opp og fører oss inn i herberget, Guds Rike.

Jeg er den stakkaren som lå der hjelpeløs i vegkanten. Jeg var et lite hjelpeløst barn. Jeg hadde vært evig fortapt om ikke Jesus møtte meg med evangeliet og ga meg troen på Ham. Den Hellige Ånd fikk åpnet øynene mine for det Gud hadde gjort for meg i Jesus Kristus. Den rettferdighet, den lovoppfyllelse jeg selv ikke var i stand til, gjorde Jesus i mitt sted.

Hver gang Ordet forkynnes og leses hører jeg dette evangelium på nytt og på nytt. Loven fordømmer meg og nederlagene er mange, men i evangeliet er jeg i Guds øyne ren og rettferdig. I avløsningen etter syndsbekjennelsen i skriftemålet får jeg høre at Gud har tilgitt meg alle mine synder. Likeledes får jeg også motta dette i nattverden når jeg får ete Herrens legeme og drikke hans blod til syndenes forlatelse og evig liv. Slik er det å være i herberget, i Guds kirke. Her blir jeg tatt hånd om og blir gjenstand for Guds omsorg.

Men lignelsen om «Den barmhjertige samaritan» er også en fortelling som viser deg hvordan du skal leve som kristen mellom dine medmennesker som er din neste. Vi skal ta oss av de som kommer i vår vei, gi de mat og klær, hjelpe dem som trenger det og ikke minst gi dem det evige livets Ord.

I preteksten møter vi formaningene. «Dere har hørt det er sagt: Du skal elske din neste og hate din fiende. Men jeg sier dere: Elsk deres fiender og be for dem som forfølger dere.»

Teksten fra Matteus står midt i Bergprekenen. Bergprekenen er til Jesu disipler, til deg og meg som et troende Guds barn. Uttrykket "du skal hate din fiende" forekommer ikke i GT. I 3. Mos 19,18 står det at «du skal elske din neste som deg selv.» Det finnes uttrykk om å hate. «Jeg hater jo dine fiender, Herre, har avsky for dem som står deg imot. Jeg hater dem med et grenseløst hat og holder dem for mine fiender» Salm. 139,21f. Det står altså ikke uttrykkelig at Israels folk skulle hate, men likevel finnes saken der. Gud har sagt at de skulle holde seg borte fra sine fiender og utslette dem. Jesus taler imidlertid om slik det skal være i hans kirke, i den nye pakts tid: «Men jeg sier dere: Elsk deres fiender og be for dem som forfølger dere». I den nye pakts tid skal Guds folk skal bruke Ordets våpen. Guds Ord er skarpere enn noe tveegget sverd. Vi skal ikke utrydde Guds fiender, men heller elske dem, vise vennlighet, omsorg, ta oss av dem, hjelpe dem og be for dem. Vi skal innby alle til Guds rike, uansett folkeslag og rase. «Gjør alle folkeslag til disipler.» Misjonsbefalingen skal ikke utføres med ytre tvangsmidler. Jesus har sagt at det skal skje med å lære og døpe, ved å bruke ordet og sakramentene. Kirketukt skal utøves med Ordet som våpen ikke med verdslig makt og overgrep, ytre tvang og lover. Du husker hvordan Peter grep sverdet da de skulle fange Jesus og hogg øret av Malkus. "Stikk sverdet i sliren!" sa Jesus. Men straffet ikke Jesus selv sine fiender? Han roper mange ganger «ve» over

fariseerne. Han fordømmer dem i sterke ordelag. Han kaller de for ormeyngel dvs. djevelens barn. Han advarer disiplene på det sterkeste mot de som kommer med falsk lære og villfarelse. Viser Paulus den rette kjærlighet til sine fiender når han roper til galaterne: *«Hvis noen forkynner dere et annet evangelium enn det dere har mottatt, skal han være forbannet! (Gal 1,9)»*

Vi har ofte hørt om de som taler som Guds ord, som stempler synd som synd, som advarer mot den falske lære, at de er uten kjærlighet.

I dag får vi høre om hva vi som kristne skal gjøre. Om noen hater, spotter, forfølger meg for Kristi skyld, så skal ikke jeg gjengjelde med å hate, forfølge, baktale, forbanne osv.. Isteden skal vi elske, gjøre godt, velsigne og be for vedkommende. En kristen er et menneske som ikke vet av hat og fiendskap mot noen, en kristen har ikke vrede eller hevn i sitt hjerte, bare kjærlighet og velgjerninger, akkurat slik Jesus selv viste oss det. Jesus bad for sine fiender på korset. Apostlene var glade da de kom ut av fengselet fordi de hadde fått lide for Jesu navn skyld. Borte var hat og hevn tanker. Tenk på hvordan Gud er overfor oss? Hvor ofte svikter og faller ikke vi? Når avviste han oss? Igjen og igjen møter han oss med tilgivelse og kjærlighet. Hemmeligheten ble forklart i forrige søndags pretekst: Enten er treet godt, og da er frukten god, eller så er treet dårlig og da er frukten dårlig. Treet kjennes på fruktene. Når Jesus her sier: Elsk, be for fienden, så dere kan være barn av deres Far i himmelen, så er det et uttrykk for det samme.

Kjærligheten er kjennetegn på at vi er Guds barn. *«Har dere kjærlighet til hverandre, da skal alle kunne se at dere er mine disipler.» Joh 13,35.* Gud selv skiller ikke mellom gode og onde når han lar sola skinne og regnet strømme ned. Når uværet raser eller når været er strålende får rettferdige og urettferdige del i det på like fot. Derfor skal heller ikke vi i spørsmål om kjærlighet og forbønn gjøre forskjell. Alle mennesker er syndere, alle er forsonet i Jesus Kristus, alle trenger en frelser og alle har fått en frelser. Hvert menneske er for Gud mer verd enn hele verden. Med hvilken rett har da du til å hate et menneske som Gud har gjort alt for å redde? Be heller om at evangeliets sol skal lyse opp også over den du opplever er din fiende. Vi skal betrakte alle mennesker som vår neste. Vi har ikke lov til å gjøre forskjell.

Husk at det er Guds eget ord som fordømmer og irettesetter høy og lav, fyrster og vanlige mennesker og straffer synd som synd. Her må Guds ord få lyde uavkortet til hvem som helst. Hvem det rammer får Gud selv avgjøre. Det er lovens oppgave å fordømme samvittigheten, ikke din oppgave. Du skal vise til hva Guds ord sier. Verken du eller jeg har noe med å fordømme mennesker. Dommen hører Herren til. Kjærligheten er bundet til sannheten. Det å fortelle et menneske sannheten i Guds ord er en kjærlighetsgjerning selv om det gjør vondt. Det kan føre til bitter strid og onde ord.

"be for dem som forfølger dere". Vi har ikke fysisk forfølgelse i Norge i dag, men vi har likevel mange motstandere. Står vi fast på Guds ord og bekjenne dette, så skal vi merke motstand, ofte i form av likegyldighet og at folk drar seg vekk. Når vi anmodes om å be for våre motstandere, så er det at de også må få forstå hva Skriften lærer og innse at de trenger en frelser. For fiendskap mot oss blir jo her også et fiendskap mot Guds Ord og Gud selv. Ovenfor våre motstandere skal vi altså være kjærlige, gi de tjenester når de trenger det, være vennlige, hjelpe osv.

I denne verden behandler Gud alle likt i det ytre, men likevel får mennesker forskjellig utgang avhengig av deres stilling til ordet. Kap 5 avsluttes med ordene: *«Vær da behjertet og gode slik deres himmelske Far er det.»* Det oversettes også med *«Vær derfor fullkommen og gode»*. «Vær derfor» viser tilbake til det Jesus har sagt tidligere om nestekjærlighet. Det er ikke nok å vise kjærlighet bare mot de som viser det mot oss. Det er ikke nok å hilse vennlig bare på de som hilser på oss. Guds godhet retter seg mot alle, gode og onde. Det er utfordringen til oss. Vi må ut av vårt gode selskap og se også de andre som tiggeren på gaten, flyktningen som kommer og har mistet alt, ensomme som ikke har noen å snakke med, de som ikke lever et standard liv lik oss. Jesus har vist oss veien. Han som tar seg av de alle andre forakter. Han som møter kvinnen som er grepet i hor med ordene *«Heller ikke jeg fordømmer deg, gå bort og synd ikke mere»*. Han som møter Sakkeus, landsforræderen, og besøker han hjemme og tilgir han alle hans synder. Han som tar seg av røveren på korset. Han som møtte de 10 spedalske og utstøtte og tilbyr de helse og evig liv, men bare en kom tilbake for å takke. Han som ble beskyldt for å ta inn til tollere og syndere. *«Vær da behjertet og gode slik deres himmelske Far er det.»* Fullkommen og helhjertet betyr at du retter deg etter Skriften og bekjennelsen og lever og handler deretter. Gud ser deg i Kristus og dine gjerninger er for han fullkomne. Guds ord sier at en skal elske sine venner og sine fiender. Dette skal også vise seg i praktisk handling. Gode gjerninger gjør en kristen fordi en elsker Gud over alle ting. Det er i glede over frelsen i Jesus Kristus. En kristen holder trofast ut i tjenesten, selv om det synes som om lønnen uteblir. En vet at lønnen er fred med Gud og til sist et evig liv. Saken om belønning kan en overlate til Gud som utøser sin velsignelse over oss. Tenk på Job som var rik og mistet alt. Alle lo av han og synes han var tåpelig. Han

mistet alt utenom livet og troen på Gud. *«Jeg vet at min gjenløser lever. Som den siste skal han stå fram i støvet.»* Job 19,25 Lønnen kom. Han fikk dobbelt igjen. Hvis vi ikke har dette klart for oss så kommer mismotet, skuffelsen og utakknemligheten. Slik har verden det. Husk *«Vi vet at alt tjener til det gode for dem som elsker Gud, dem han har kalt etter sin frie vilje.»* Rom 8,28 *«Søk først Guds rike og hans rettferdighet, så skal dere få alt det andre i tillegg.»* Matt 6,33

Uansett hva som skjer. Han har lovet og sagt at han skal være med oss og belønne oss. Han svikter ikke sitt løfte. Men her i verden må vi ta korset opp og følge han. Han som gjorde så mye godt, fikk som regel bare utakk igjen. Vi har løftet om at han passer på oss og leder oss trykt gjennom livet, til verdens ende. Vi kan trygt legger alt i hans hånd.
Amen.